

Forum Deelsector Zuivel

Landbouwvisie 2030-2050

SALV
Strategische Adviesraad
LANDBOUW • VISSERIJ

Melkveehouderij in Vlaanderen

Opdrachtteam i.s.m. Agentschap Landbouw &
Zeevisserij

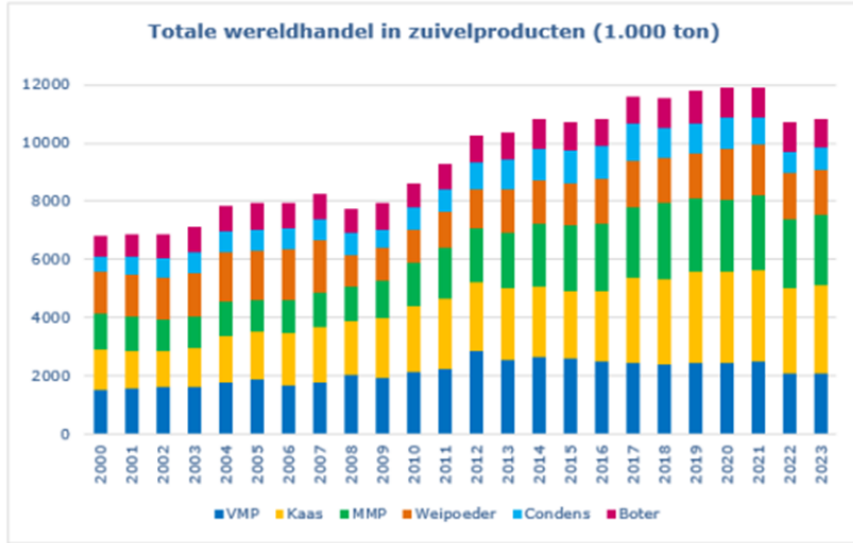
Melkveehouderij in Vlaanderen

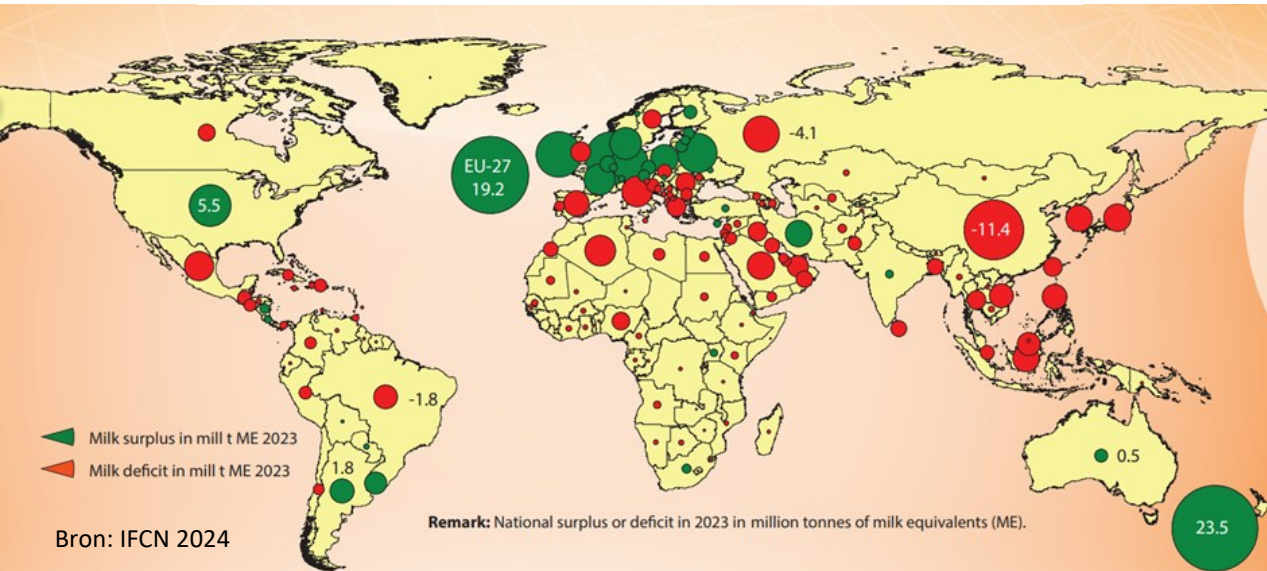
Inhoud

- Consumptie & afzet
- Kenmerken melkveehouderij
- Contouren van de productieomgeving

Consumptie & afzet mondiaal

Bron: AMI

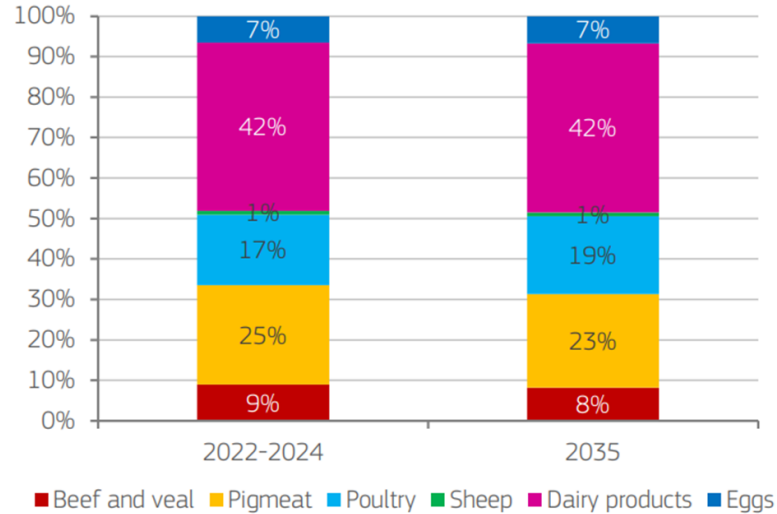

Bron: IFCN 2024

- 95 kg p.p. per jaar (2003) → 125 kg p.p. per jaar (2023)
- Wereldhandel: jaarlijks + 3,3% per jaar tussen 2010-2023
- 80% niet zelfvoorzienend + 3 grote zuivelexport regio's (zonder grote uitbreidingskansen)
- EU: ↑ export boter en kaas
- EU/N-ZI: ↑ magere melkpoeder
- Vraag China sinds 2022 ↓

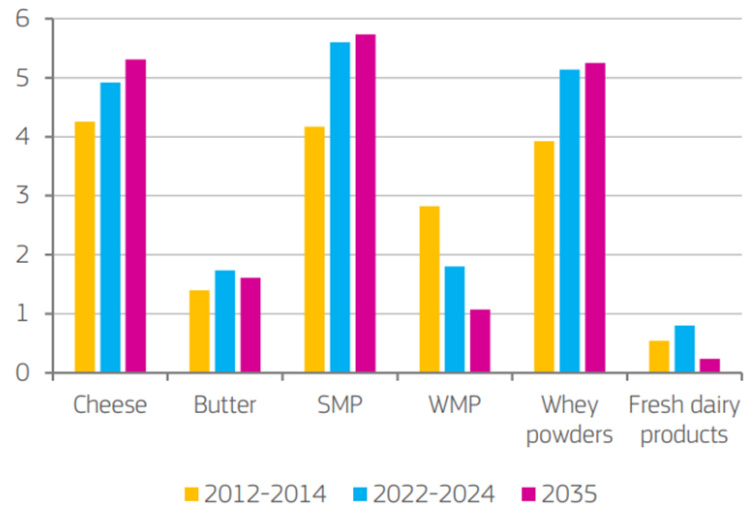
Consumptie & afzet

EU

Note: protein availability in food. 3-year averages. measured in g/capita/day.

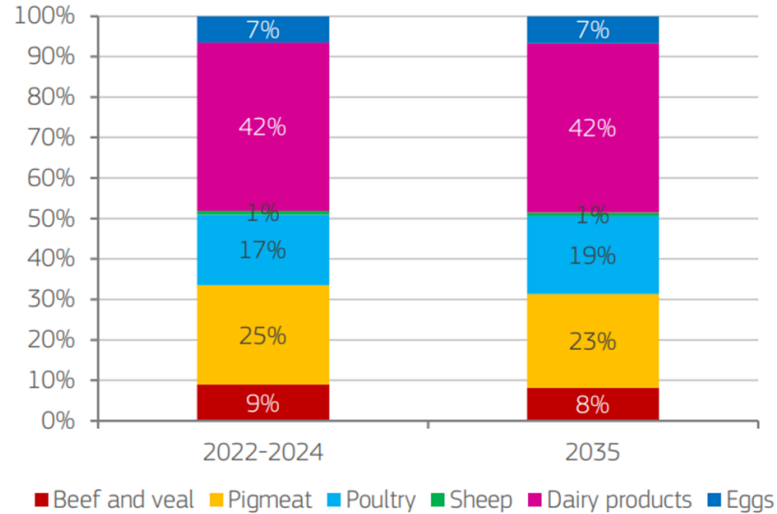
GRAPH 3.11 EU exports of selected dairy products (million t of milk equivalent)

Bron: EU
Agricultural
Outlook 2024-
2035

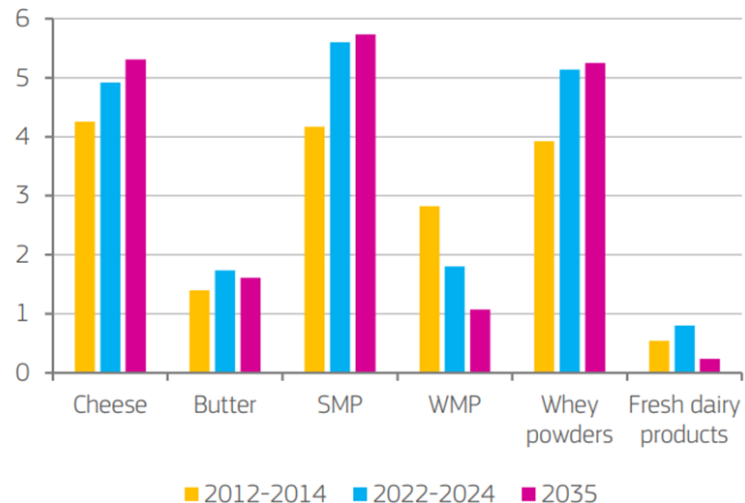
- EU zuivelconsumptie richting 2035 constant, blijvend sterke zuivelvraag
- Verschuiving naar verrijkte en functionele zuivelproducten (a.g.v. 'lifestyle', gezondheid,...)
- Kaasproductie/-export ↑
- Drinkmelk ↓ / yoghurt/room →
- Wei-derivaten ↑
- Export MMP → / VMP ↓
- Exportvolume ↓ / exportwaarde ↑

Consumptie & afzet EU

Note: protein availability in food. 3-year averages, measured in a/capita/day.

GRAPH 3.11 EU exports of selected dairy products (million t of milk equivalent)

Bron: EU
Agricultural
Outlook 2024-
2035

- Consumptietrends richting vegetarische, veganistische en flexitarische eetpatronen
- Verband algemeen inkomensniveau en consumentenvoorkeur gezonder, milieubewuster, ethisch verantwoord eetpatroon
- Plantaardige alternatieven ↑
- Impact vraag traditionele zuivel waarschijnlijk beperkt richting 2035; wat daarna?

Consumptie & afzet Vlaanderen/België

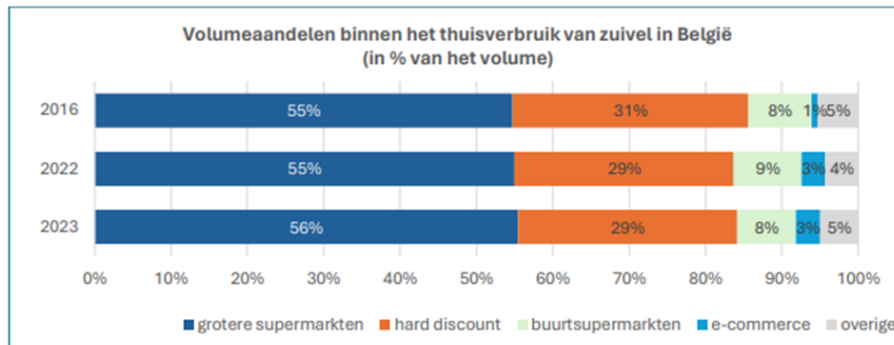
Het gezinsverbruik van zuivelproducten in België

(l of kg per capita)	2000	2010	2015	2019	2020	2022	2023	23/22 %
Totaal melk (1)	64,20	51,85	48,64	40,75	41,48	39,69	38,36	-3,4
° Karnemelk	1,40	0,70	0,52	0,46	0,59	0,32	0,28	-12,5
° Chocolademelk	3,20	3,50	3,80	3,37	3,38	3,09	2,83	-8,4
Yoghurt	10,40	10,70	10,44	9,94	10,09	9,53	9,72	2,0
Room	1,90	2,50	2,62	1,94	2,11	2,11	2,14	1,4
Boter	3,20	2,40	2,31	1,63	1,70	1,49	1,40	-6,0
Kaas (2)	14,90	15,90	14,92	13,98	14,43	14,55	14,36	-1,3
° Verse witte kaas	4,00	3,70	2,96	2,51	2,90	2,59	2,44	-5,8
° Smeltkaas	1,20	1,20	1,12	0,85	0,99	0,87	0,84	-3,4
° Andere kaas	9,70	11,00	10,85	10,62	10,54	11,09	11,08	-0,1

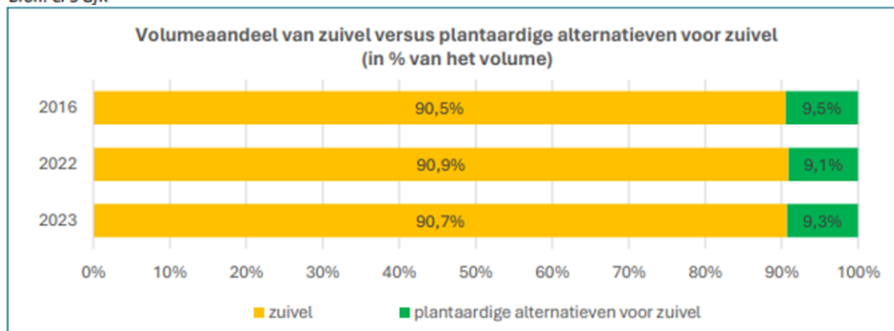
(1) Inclusief gefermenteerde melk en exclusief melksubstituten

(2) Inclusief smeltkaas en verse witte kaas

Bron: GfK via VLAM

Bron: CPS GfK

Bron: CPS GfK

- 73% consumeert per dag zuivelproducten
- Supermarkt + hard discount = 85% zuivelaankopen
- Bevolkingsgroei VL: 6,8 miljoen (2023) → 7,3 miljoen Vlamingen (2040) (+ 7,4%) ([Statistiek VL](#))

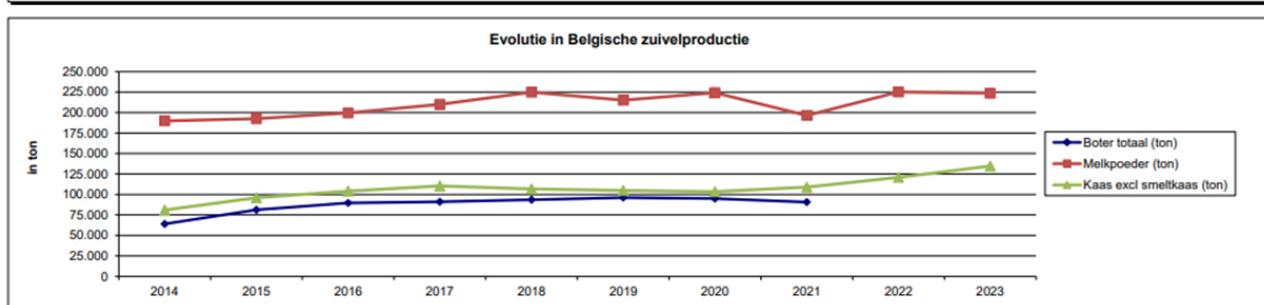
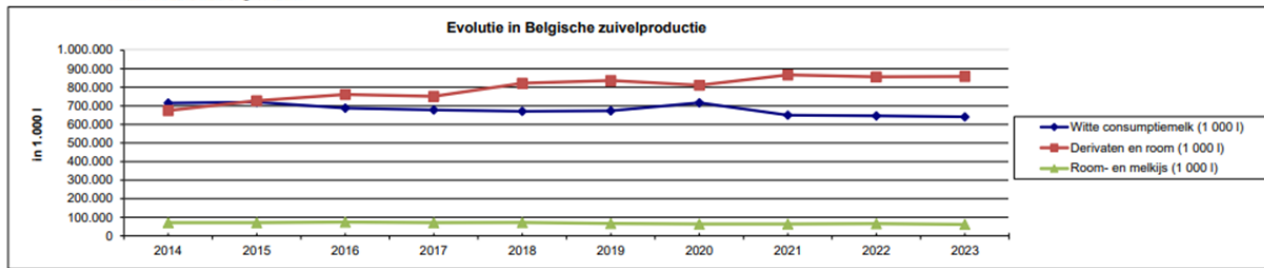
Kenmerken zuivelindustrie

	2010	2015	2020	2022	2023	% 23/22
- OMZET (mio euro)						
a. Zuivelindustrie (1)	4.190	4.974	5.358	7.069	6.997	-1,0
b. Voedingsindustrie	38.942	48.560	54.267	75.740	80.960	6,9
c. Aandeel zuivel (%)	10,8	10,2	9,9	9,3	8,6	-7,4
- TEWERKSTELLING						
a. Zuivelindustrie (2)	5.726	5.620	6.162	6.270	6.080	-3,0
b. Voedingsindustrie	88.639	88.439	97.220	101.353	102.060	0,7
c. Aandeel zuivel (%)	6,5	6,4	6,3	6,2	6,0	-3,7
- INVESTERINGEN (mio euro)						
a. Zuivelindustrie (1)	90	151	137	183	190	3,8
b. Voedingsindustrie	1.002	1.471	1.717	2.057	2.106	2,4
c. Aandeel zuivel (%)	8,9	10,3	8,0	8,9	9,0	1,4

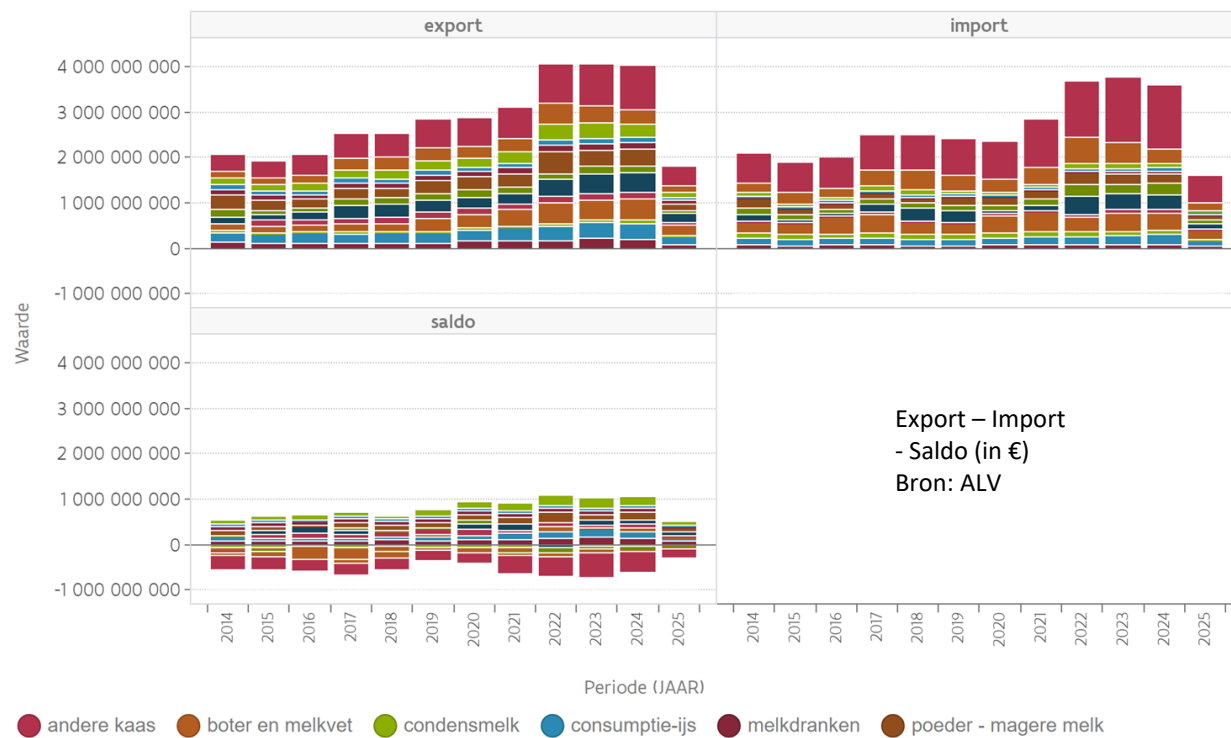
(1) incl. consumptie-ijsindustrie

(2) excl. consumptie-ijsindustrie

Bron: Statbel, RSZ

- 2024:
 - 17 zuivelfabrieken en 21 kleine zuivelverwerkers
 - 3,10 miljard liter melk van 3.429 melkveehouders
 - $\pm 8,6\%$ van omzet totale voedingsindustrie
- 2010-2023: +6% groei tewerkstelling
- Zuivelproductie 2014-2023
 - Toename na afschaf melkquotum met stagnatie vanaf 2018
 - $><$ Toename kaasproductie na 2020

• export > import zuivel

• 2024:

- Export: €4 miljard 7,1%
- Import: € 3,6 miljard 7,5%
- Saldo: €419 miljoen 4,6% agrohandel
- Belangrijkste productgroep: kaas (€1 miljard export, €1,4 miljard import)

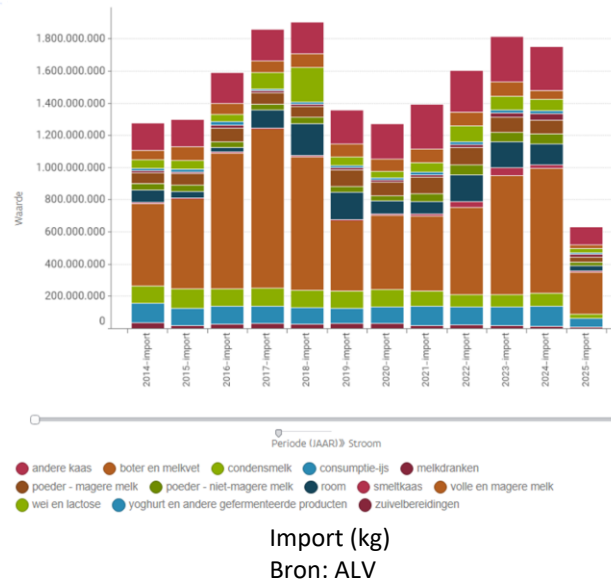
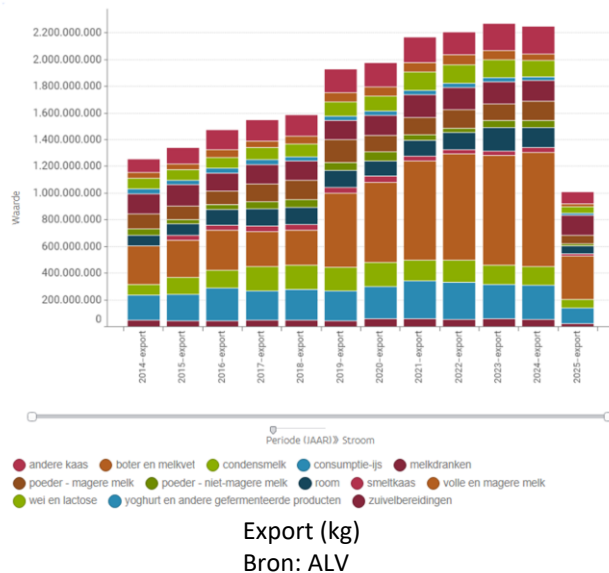
• Export (kg) ↑ tot 2021, erna →

• Exportpartners:

- NL – DE – FR – VK – IT = 2/3 export
- Buiten EU: China, Algerije

• Import

- 95% uit EU (NL=44%)

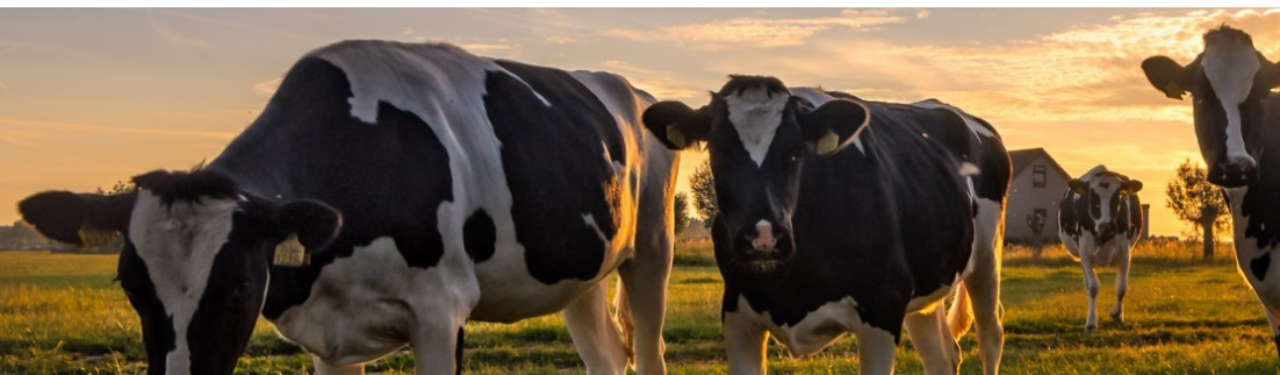
Ketenorganisatie en verticale/ horizontale samenwerking

THEMA'S

FEITEN & CIJFERS

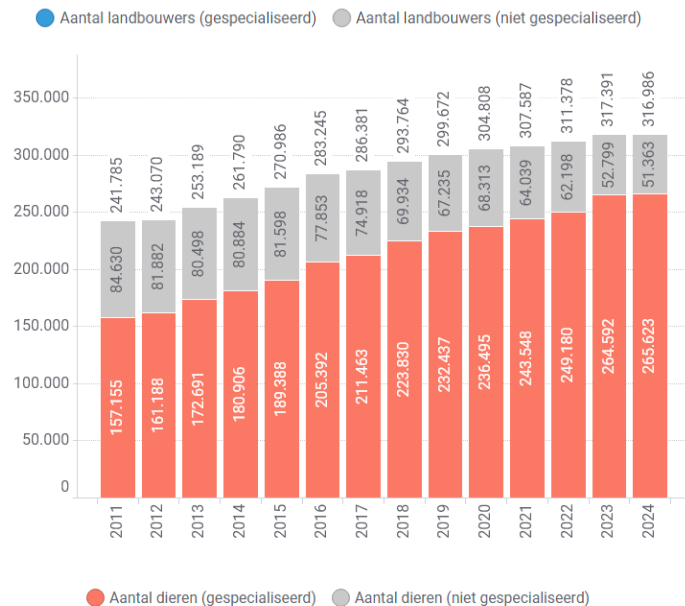
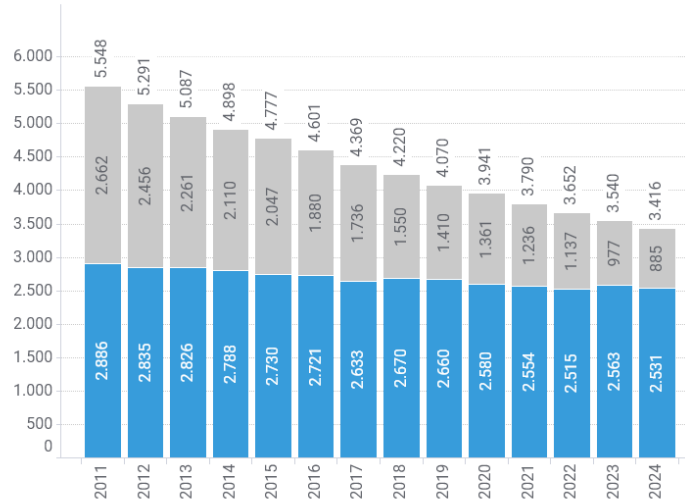
VOOR MELKVEEHOUDERS

- Brancheorganisatie MilkBE
 - Producenten en verwerkers
 - IKM-lastenboek, Monimilk en fonds botulisme
 - Duurzaamheid
 - Kwaliteit
 - Ketenrelaties
- 3 erkende PO's
 - Milcobel
 - Dairycam
 - Best Melk

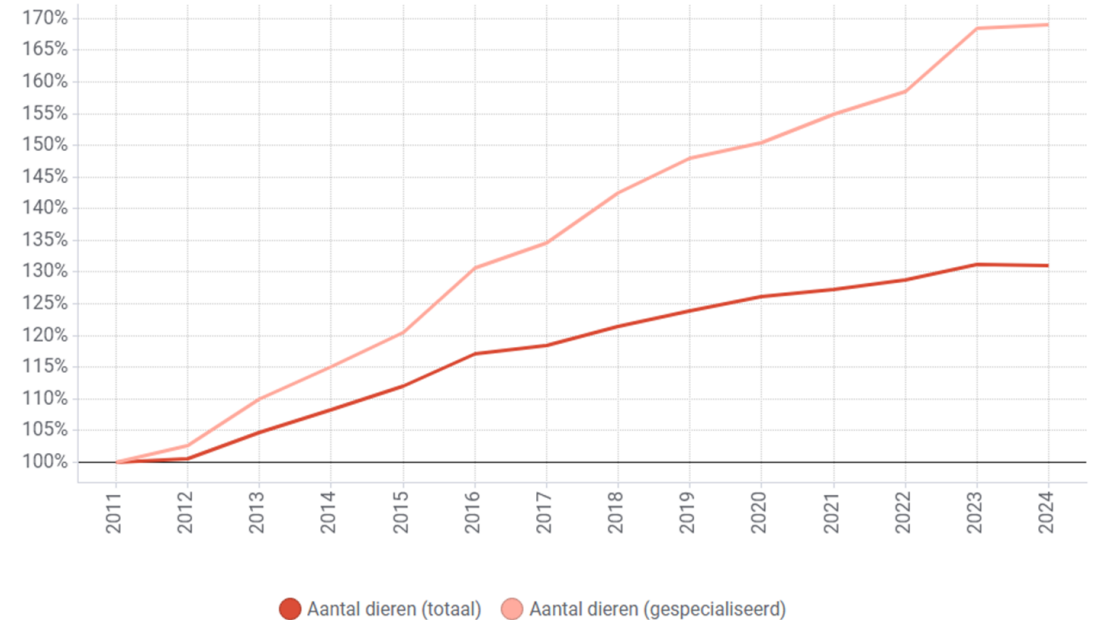
Kenmerken melkveehouderij

Aantal landbouwers: Melkkoeien

- Aantal melkveebedrijven ↓
maar groter aandeel
gespecialiseerde bedrijven
- Toename melkkoeien op
gespecialiseerde bedrijven

Evolutie dieren: Melkkoeien

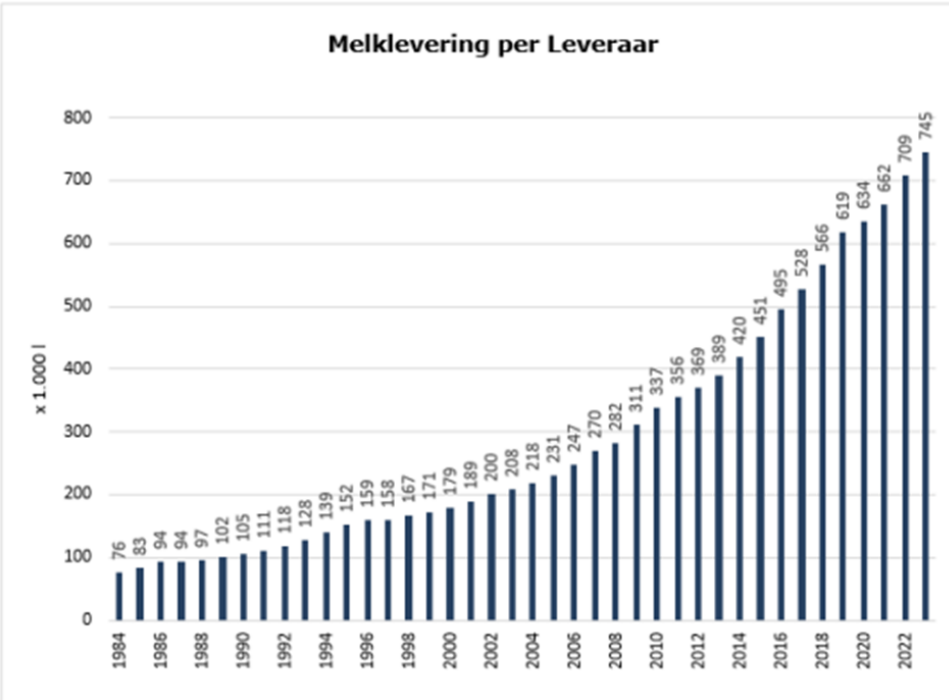

Kenmerken melkveehouderij

De regionale melkleveringen evolueerden als volgt:

	Vlaanderen		Wallonië	
	(1.000 l)	%	(1.000 l)	%
2015	2.327.336	-	1.271.577	-
2016	2.489.603	7,0	1.195.268	-6,0
2018	2.726.096	4,4	1.240.296	2,7
2019	2.805.140	2,9	1.260.419	1,6
2020	2.917.921	4,0	1.300.949	3,2
2021	2.926.240	4,3	1.274.525	-2,0
2022	3.057.893	4,5	1.274.103	0,0
2023	3.079.783	0,7	1.306.124	2,5

Bron: MCC-Vlaanderen, Comité du Lait

- Toename melklevering per melkveebedrijf
- Toename productiviteit per koe
 - cijfers stamboekdieren: +22% tussen 2006-2023, CRV
- Specialisatie
- Toename melkkwaliteit

Tabel 3. Levensproductie van stamboekkoeien per jaar van afvoer
Lifetime yield of pedigree cows by year of culling

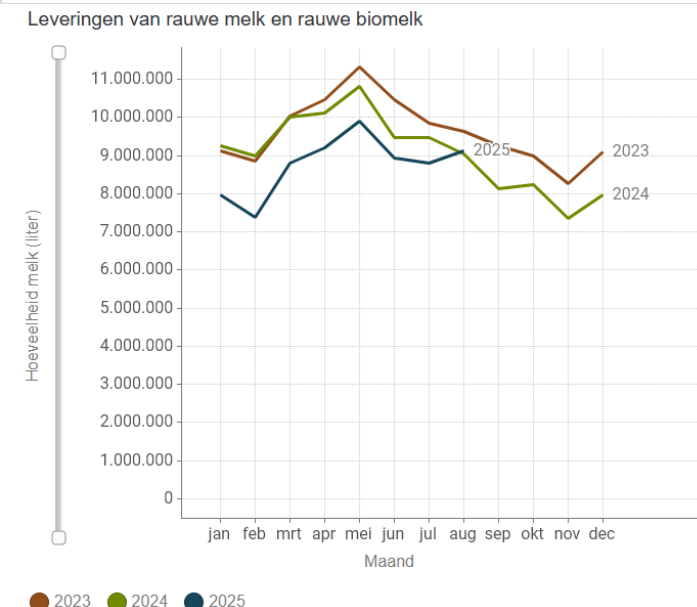
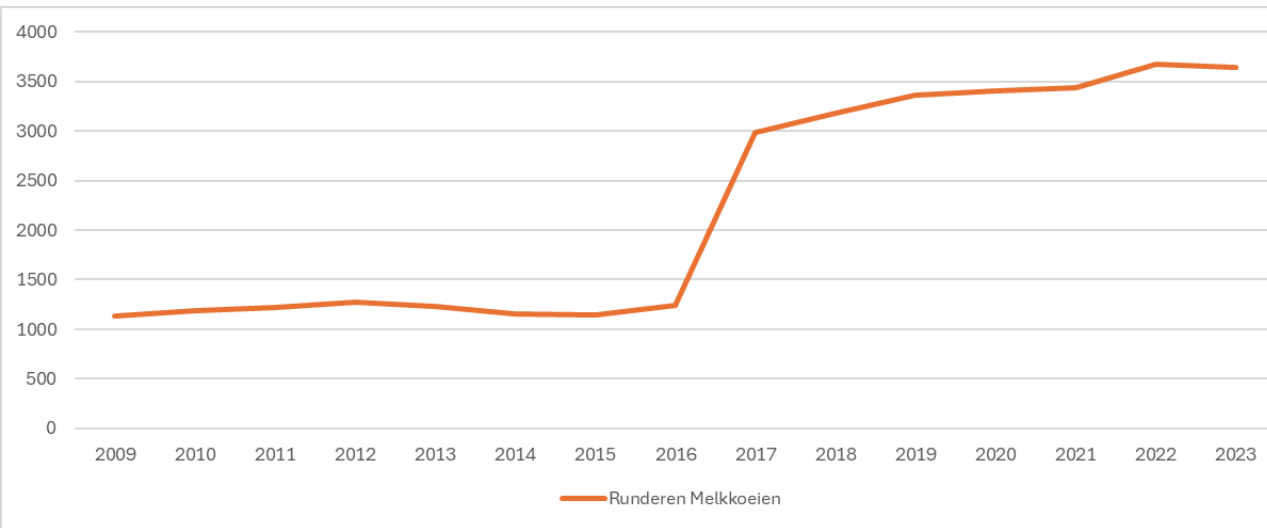
jaar	kg melk	% vet	%eiwit	kg vet	kg eiwit	kg vet+eiwit
year	kg milk	% fat	% protein	kg fat	kg protein	fat + protein
2023	30.910	4,22	3,48	1.303	1.076	2.379
2022	30.166	4,21	3,48	1.271	1.050	2.321
2021	29.397	4,20	3,48	1.235	1.023	2.258
2020	28.879	4,16	3,47	1.202	1.002	2.204
2019	27.987	4,15	3,47	1.161	970	2.131
2018	27.846	4,14	3,46	1.152	964	2.116
2017	27.940	4,13	3,45	1.154	963	2.117
2016	28.117	4,13	3,44	1.160	967	2.217
2014	28.599	4,14	3,42	1.183	978	2.161
2013	27.608	4,15	3,42	1.146	944	2.090
2012	28.017	4,15	3,42	1.164	957	2.121
2011	28.325	4,17	3,41	1.180	965	2.145
2010	28.534	4,17	3,40	1.190	971	2.161
2009	28.303	4,15	3,41	1.175	964	2.139
2008	27.532	4,16	3,41	1.145	939	2.084
2007	26.378	4,16	3,39	1.098	895	1.993
2006	25.348	4,17	3,39	1.058	859	1.917

Vet- en Eiwitgehalte

	Vetgehalte (g/l)	Verschil	Eiwitgehalte (g/l)	Verschil
1984	36,88	0,10	32,63	0,04
1992	40,80	0,05	34,05	-0,01
1995	41,37	-0,09	34,15	0,00
1996	41,92	0,55	34,35	0,20
1997	41,97	0,05	34,41	0,06
1998	42,25	0,28	34,25	-0,16
1999	41,75	-0,50	34,14	-0,11
2000	41,95	0,20	34,20	0,06
2001	42,14	0,19	34,28	0,08
2002	42,15	0,01	34,41	0,13
2003	42,19	0,04	34,33	-0,08
2004	42,59	0,40	34,40	0,07
2005	42,12	-0,47	34,34	-0,06
2006	42,21	0,09	34,49	0,15
2007	41,97	-0,24	34,87	0,38
2008	41,97	0,00	34,70	-0,17
2009	42,15	0,18	34,49	-0,21
2010	42,23	0,08	34,90	0,41
2011	41,93	-0,30	34,83	-0,07
2012	42,29	0,36	34,96	0,13
2013	42,08	-0,21	34,96	0,00
2014	41,46	-0,62	34,93	-0,03
2015	41,99	0,53	35,02	0,09
2016	42,02	0,03	35,17	0,14
2017	42,12	0,10	35,53	0,37
2018	42,13	0,01	35,23	-0,30
2019	43,14	1,01	35,49	0,26
2020	43,11	-0,03	35,60	0,11
2021	43,57	0,46	35,59	-0,01
2022	42,92	-0,65	35,29	-0,30
2023	43,51	0,59	35,59	0,30

Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

Kenmerken melkveehouderij

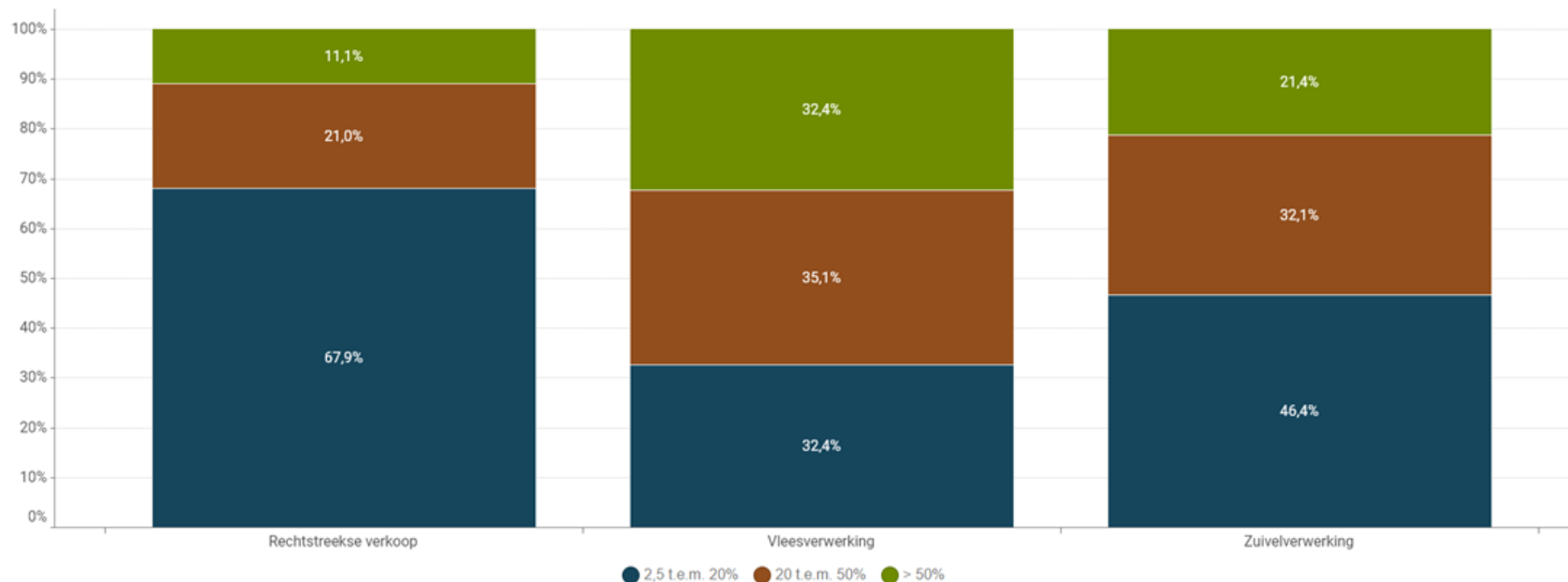

- Biologische melkveehouderij
- Sterke toename na 2016, gestage toename tot 2022, stabilisering/lichte afname
- 2024:
 - 42 bedrijven met biologisch melkvee
 - waarvan 32 gespecialiseerde melkveebedrijven
 - levering rauwe biomelk (109 miljoen l) (= 2,5% totale levering rauwe melk)

Kenmerken melkveehouderij

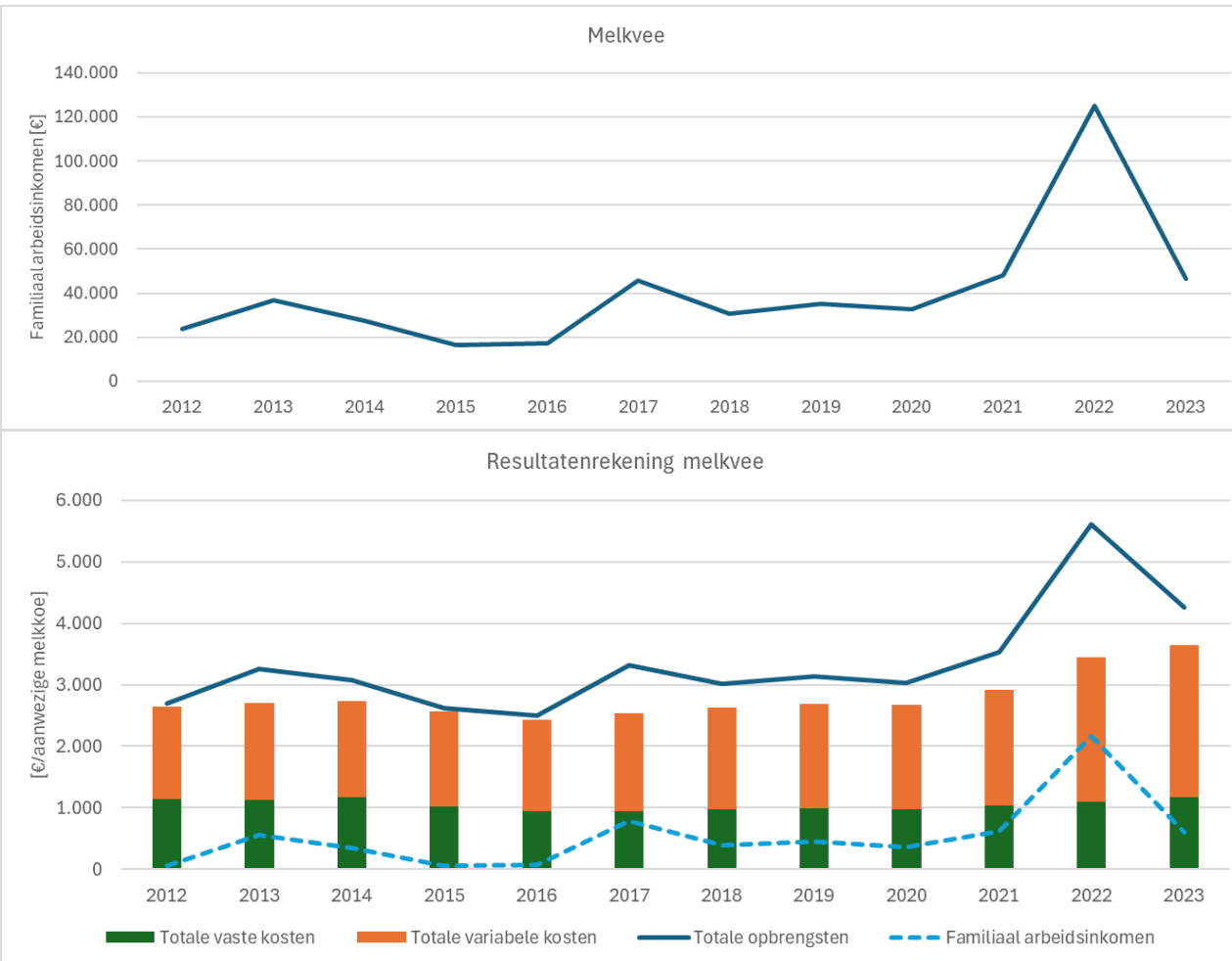
- Korte keten
 - 11,2% (2016) → 14,3% (2023)
 - Obv LMN: Rechtstreekse zuivelverkoop en zuivelverwerking veelal aanvulling op langere keten

Verdeling van het aantal bedrijven (%) naar aandeel van de opbrengsten uit korte keten t.o.v. de totale bedrijfsopbrengst, per hoofdactiviteit, gemiddelde 2021 - 2023

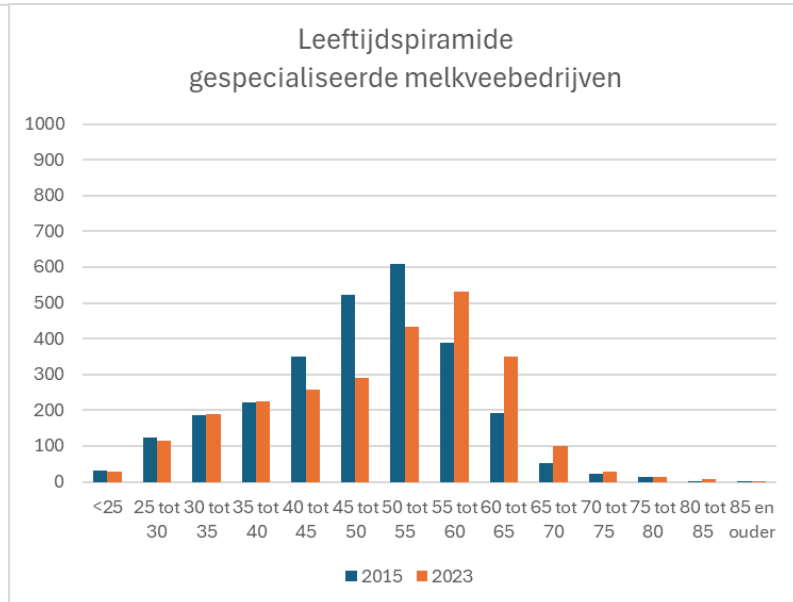
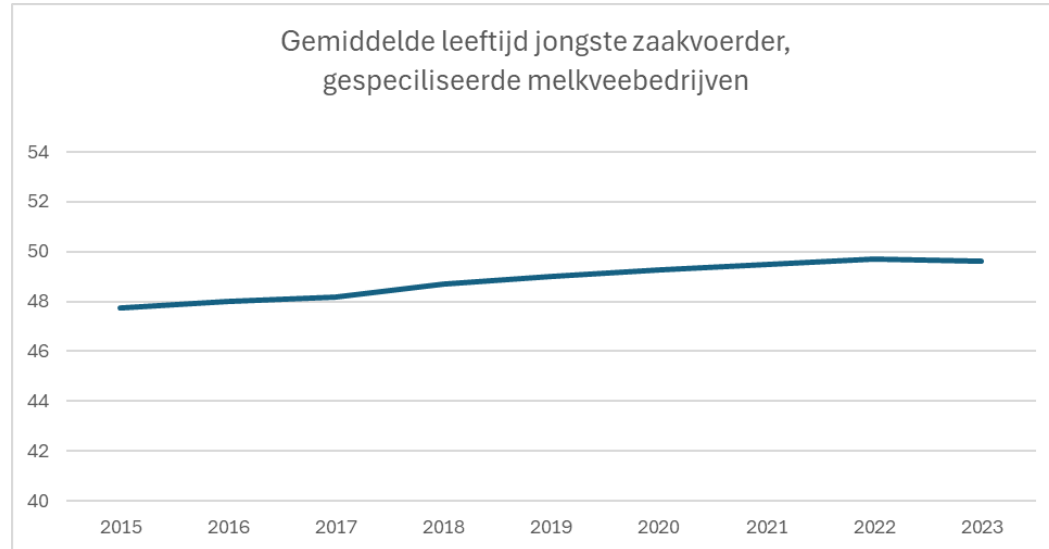

Kenmerken melkveehouderij

- Familiaal arbeidsinkomen per
familiale arbeidskracht

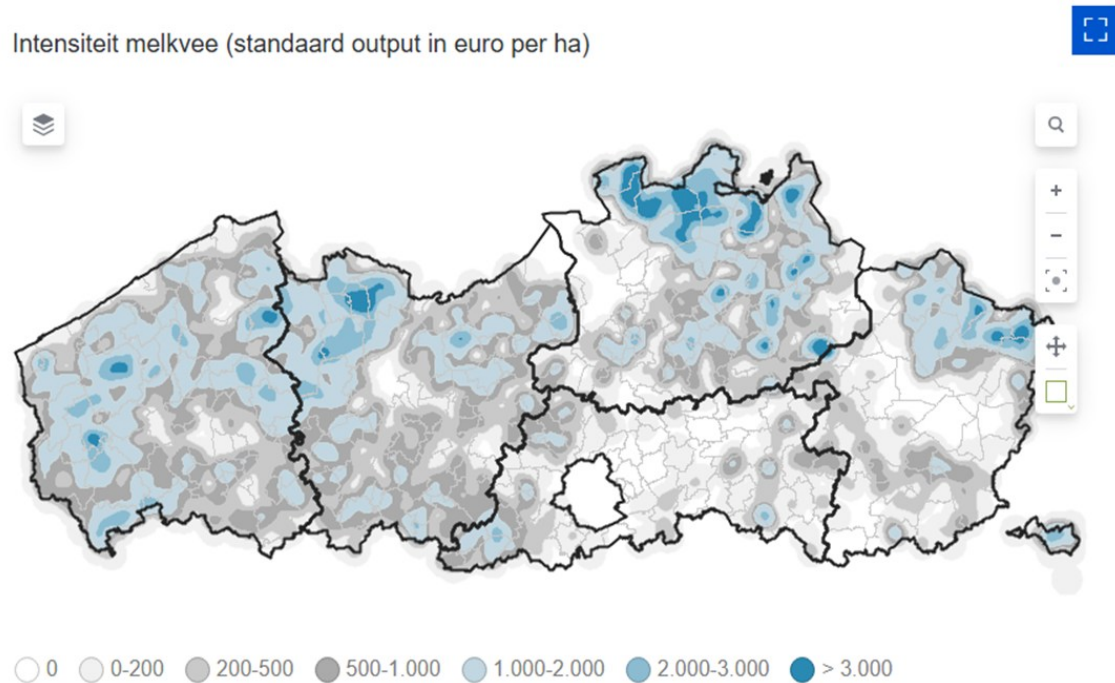

Kenmerken melkveehouderij

- Gem. leeftijd jongste zaakvoerder ± 50 jaar
- Leeftijdspiramide
 - Vergrijzing
 - (maar minder sterk dan vb. akkerbouw, vleesvee)
- Stabiliteit/lichte afname in instroom
 - (cf. leeftijdsklasse <25j. / 25-30j.)

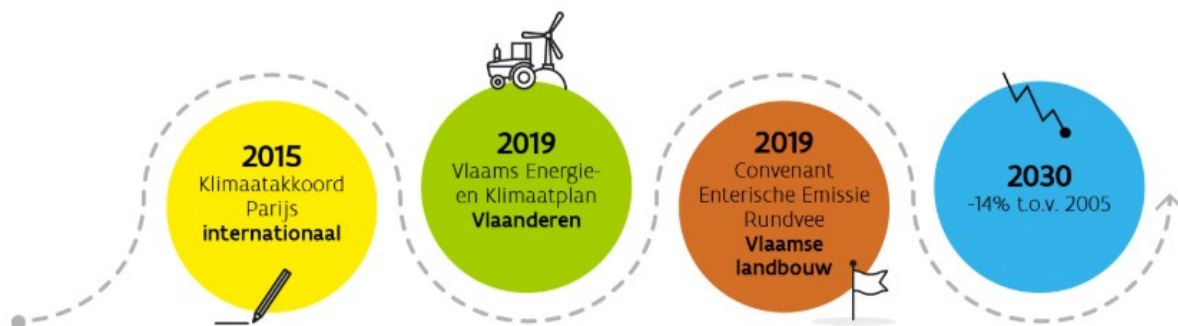
Contouren van de productie-omgeving

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij op basis van eigen data en VLM (Mestbank)

- Ruimtelijk: Noorderkempen, N-Limburg, verspreid in O-, W-VI

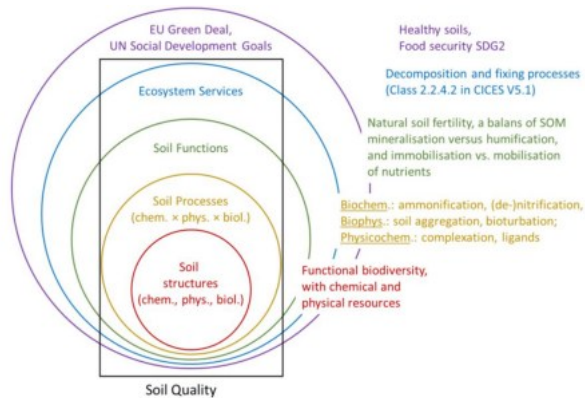
Contouren van de productie-omgeving

Rundvee	Tegen 31 december 2025 : 5 % reductie	Melding in vergunning en mestbankaangifte
Rundvee	Tegen 31 december 2030 : Melkvee: 25% reductie Mestkalveren: 28% reductie Vleesvee: 0% reductie	Vergunning op zak op 30 september 2029

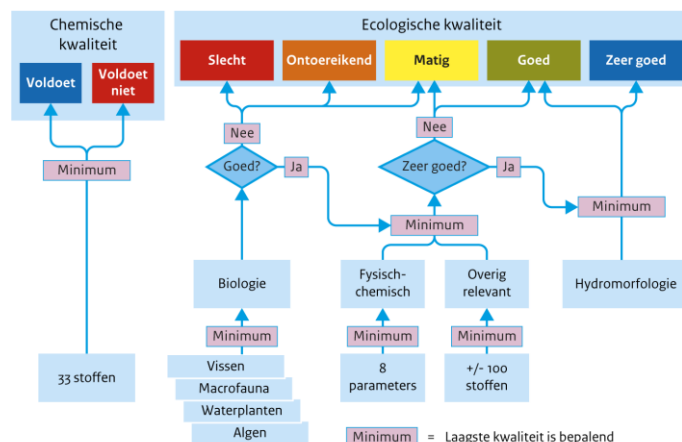
- Klimaatmitigatie
 - EU → klimaatneutraal 2050 (-90% tegen 2040) + LULUCF
 - VL → VEKP met o.a. Convenant Enterische Emissies (-24% tov 2021)
- Klimaatadaptatie
 - EU → klimaatbestendige EU tegen 2050
 - VL → kadertekst klimaatadaptatie landbouw
- Stikstofemissies/PAS
 - EU → HabitatRL ~ 'doeltreffende en passende maatregelen tegen achteruitgang habitats en realisatie IHD
 - VL → atmosf. N-depositie als dominante drukfactor → PAS (met doelstellingen tegen 2030)

Contouren van de productie-omgeving

Figuur 6 Relatie tussen ecosysteemdiensten, bodemfuncties, bodemprocessen en bodemeigenschappen. Bodemkwaliteit (of bodemgezondheid) kan in principe op elk van deze niveaus gemeten worden. Bron: Faber et al., 2022.

Beoordeling waterkwaliteit volgens Kaderrichtlijn Water

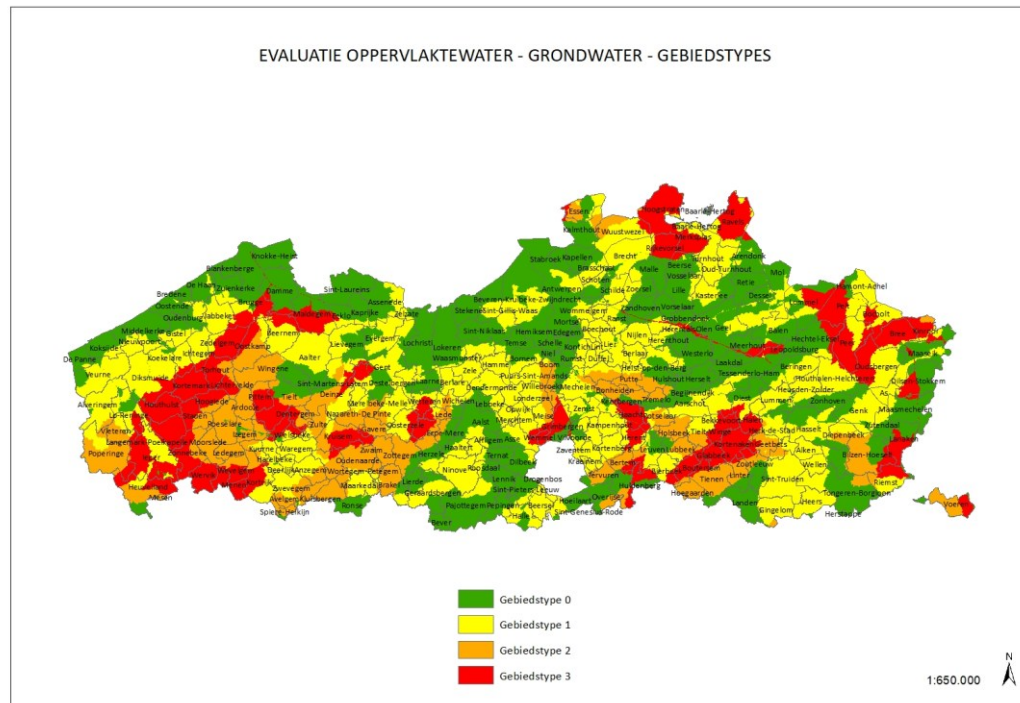

Bron: PBL

PBL/jul20
www.clo.nl/nh1q1205

- Bodem en Carbon Removal/Carbon Farming
 - EU: bodemmonitoring ifv. bodemgezondheid / °vrijwillige koolstofmarkt
 - VL: bodem(zorg)plan ifv. integrale bodemzorg + Actieplatform CRCF
- Water
 - EU: KRW: 'extra time' post 2027
 - VL:
 - Blue Deal
 - SPW, bodem en water meer sturend maken (ruimte, bodemzorg, sponslandschappen, ...), diffuse verontreiniging aanpakken, ...
 - Stroomgebiedbeheerplannen
 - Strat. waterzekerheidsdoelstellingen

Contouren van de productie-omgeving

- Bemesting
 - EU: NitraatRL ($<50 \text{ mg NO}_3 \text{ l}^{-1}$); RENURE
 - VL: opeenvolging MAP's; nu doelstelling richting 1/1/2027:
 - OW: $\leq 18 \text{ mg NO}_3 \text{ l}^{-1}$ per afstroomzone
 - GW: $-6 \text{ mg NO}_3 \text{ l}^{-1}$ tov MAP6 in afstroomzones onvoldoende kwaliteit
- Gewasbescherming / IPM
 - EU: RL duurzaam gebruik + doelen Green Deal (gebruik en risico -50% + aandeel bio +25% tegen 2030)
 - VL: 2023:
 - risico gebruik GBM -56% t.o.v. referentie 2011-2013; hoeveelheid gebruik GBM nam niet af
 - Federaal (NAPAN) + Vlaams (actieplan duurzaam gebruik pesticiden, IPM, fytolicensie)

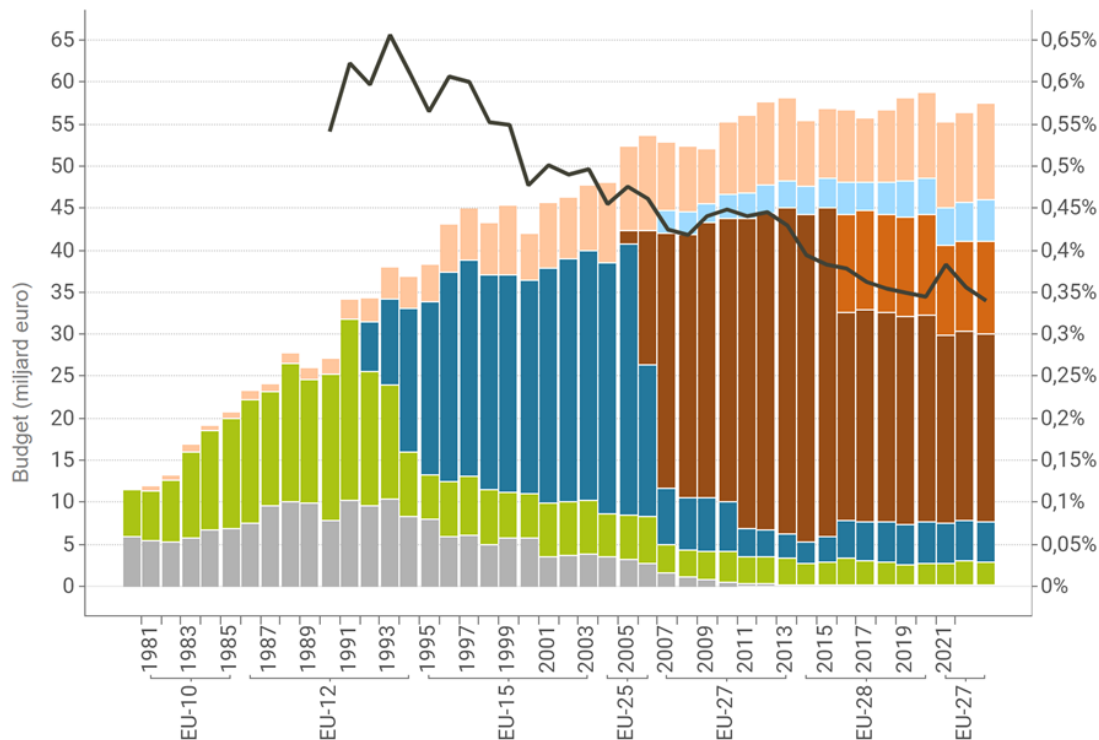
Contouren van de productie-omgeving

- Biodiversiteit en natuur
 - EU: Natuurherstelverordening met doelen 2030, 2040, 2050
 - Graslandvlinderindex / org. koolstof bouwland / %landbouwgrond KLE (2 van 3)
 - Index boerenlandvogelsoorten: +15% tegen 2050
 - Herstel ontwaterde veengebieden: op 50% van zulke gebieden tegen 2050, wv 1/3 vernat
 - + diversiteit bestuivers / ↑ populaties
 - VL: Natuurherstelplan in voorbereiding
- Dierenwelzijn
 - EU verordeningen
 - VL omzetting; *gold plating*
- CSRD, CSDDDD, EUDR, ...

Contouren van de productie-omgeving

Uitgaven van de EU voor het GLB en het hervormingspad van het GLB

EU-Samenstelling » budgetjaar

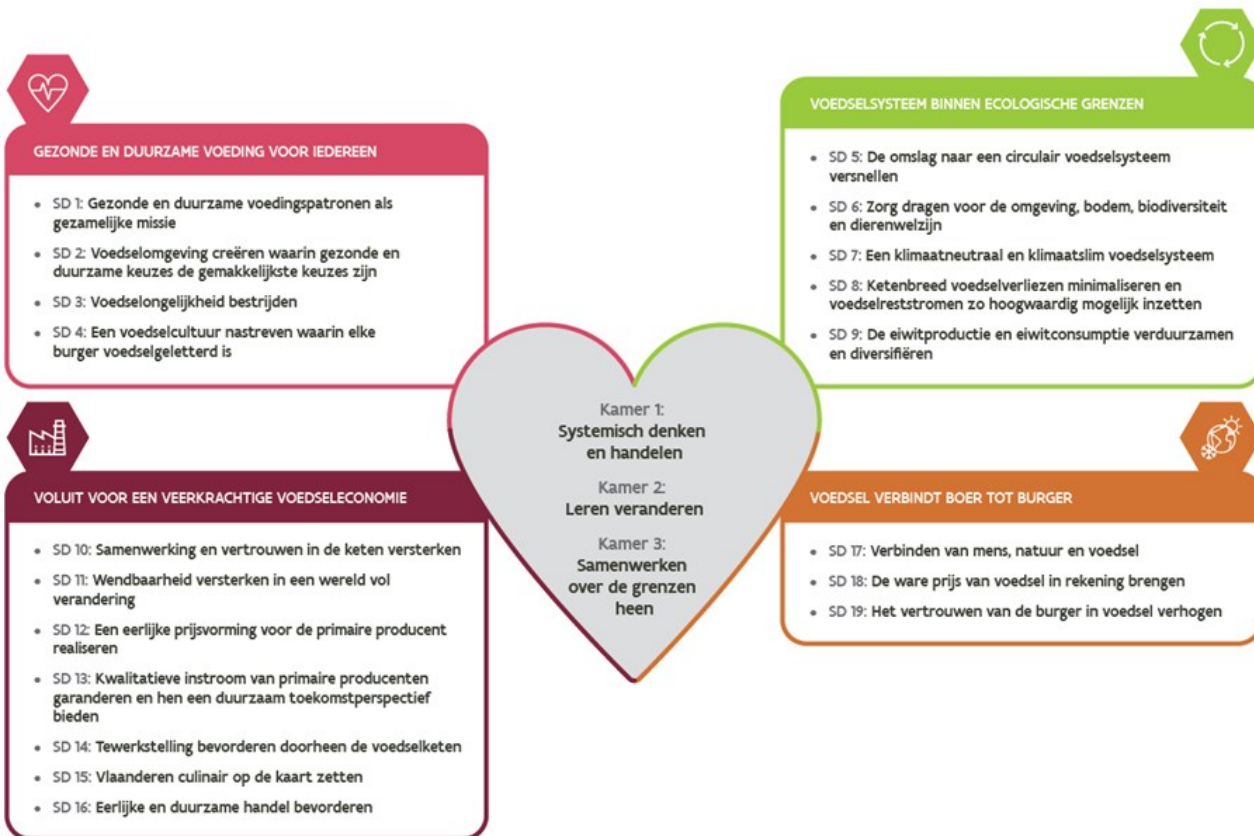
■ export restituties ■ overige marktsteun ■ gekoppelde rechtstreekse steun
 ■ ontkoppelde rechtstreekse steun, waarvan: ■ vergroening
 ■ plattelandsontwikkeling - milieu en klimaat ■ plattelandsontwikkeling - overige ~ GLB als % EU bpb

- EU Visie voor Landbouw en Voedsel (febr. 2025)
 - O.b.v. strategische dialoog (sept. 2024), Draghi, Letta, Niinistö
 - Concurrentievermogen en duurzaamheid landbouw- en voedingssector op lange termijn
- Hervormingspad van het GLB
 - Commissievoorstellen GLB 2028-2034
 - Vlaamse / Belgische invulling

Pijler 1- en Pijler 2-maatregelen in het GLB-strategisch plan 2023-2027 voor Vlaanderen

Contouren van de productie-omgeving

- Vlaamse voedselstrategie
 - 4 strategische pijlers +systeemaanpak
 - 19 strategische doelstellingen
 - In praktijk met 'voedseldeals'
 - Eerlijke prijzen: samen werken aan eerlijke prijsvorming en echte prijzen
 - Catering: gezonde, duurzame en betaalbare voedingspatronen
 - Lokaal voedselbeleid: voedselstrategieën lokaal, provinciaal, regionaal
 - Agro-ecologie: kansen stimuleren, hindernissen wegwerken
 - Voedselhubs / voedselomgeving / jeugd
- Samenwerking beleidsdomeinen via 'voedselwerven'
 - Vlaamse eiwitstrategie
 - Werkagenda voedselketen VL Circulair
 - Actieplan voedselverlies en biomassa
 - Strategische visie korte keten
 - Strategisch plan bio
- Voedselveranderaars (inspirerende vb.)